[2018] 12 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 672

ਹੇਮੂਦਨ ਨੰਭਾ ਗੜ੍ਹਵੀ

ਬਨਾਮ

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ

(2016 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 913)

ਸਤੰਬਰ 28, 2018

[ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਨਵੀਨ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ਼, ਜੇਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860: ਧਾਰਾ 376(2)(ਐਫ) ਨਾਬਾਲਗ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲਾ - ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਬਾਲਗ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਡੌਕ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲਾ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਆਯੋਜਿਤ: ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਵੀਰਜ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਯੋਨੀ ਸਮੀਅਰ ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਸਵੈਬ ਨੇ ਵੀ ਵੀਰਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ - ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ, ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੇਰੋਲੋਜਿਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਰਾਏ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀ - ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਪਲਬਧ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ - ਵਿਰੋਧੀ ਗਵਾਹ - ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ - ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 - ਧਾਰਾ 45। -

ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਧਾਰਾ 376(2)(ਐਫ)।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

ਹੇਮੂਦਨ ਨੰਭਾ ਗੜ੍ਹਵੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ

1. ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-9, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੀਡਬਲਯੂ-12 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈ, ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਿਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 161, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਏ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਾਏ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6] [677- ਈ-ਜੀ]

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ 22.02.2004 ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਛਾਪ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-11 ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਨੂੰ ਡੌਕ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਡੌਕ ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ.ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਸਾਰਥਕਤਾ ਮੰਨੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7] [677- ਐੱਚ; 678- ਏ-ਸੀ]

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2014) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

3. ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਗਰੀਬ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ, ਮਨਾਉਣ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪਰਾਧੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8] [678- ਈ-ਜੀ]

ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਜੀਵ ਨੰਦਾ (2012) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 450: [2012] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 881 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਖੋਜ ਹੈ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ। ਨਾ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਬੇਤੁਕੇ ਦਾ ਥੀਏਟਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਸ਼ੱਕੀ ਹੁੰਦੀ, ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। [ਪੈਰਾ 9] [679-ਬੀ-ਡੀ]

ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹਬੀਬੁੱਲਾ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2006) 3 ਐਸਸੀਸੀ 374: [2006] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1081; ਮਹਿਲਾ ਵਿਨੇਦ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 34: [2008] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 869 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

5. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। [ਪੈਰਾ 10] [679- ਡੀ-ਈ]

ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2015) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 623 [2015] 2015 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 239 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

6. ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਵੀਰਜ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੋਨੀ ਸਮੀਅਰ ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਸਵੈਬ ਨੇ ਵੀ ਵੀਰਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਨੇੜਲਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੇਰੋਲੋਜਿਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਰਾਏ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 11] [679- ਜੀ-ਐੱਚ; 680- ਏ-ਬੀ]

ਨਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2015) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 496: [2014] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 218 -

ਸ਼ੇਖ ਸਿੰਥਾ ਮਧਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ (2016) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 265 [2016]

2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.936; ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦ ਸਟੇਟ, ਏ ਆਈ ਆਰ 1951 ਐਸ.ਸੀ. 441: [1951] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 729- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2016] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 936 ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[1951] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 729 ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(2014) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133 ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[2012] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 881 ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[2006] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1081 ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[2008] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 869 ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[2015] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 239 ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[2014] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 218 ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2016 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 913

2006 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1390 ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 13.01.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਪੂਰਵਿਸ਼ ਜਤਿੰਦਰ ਮਲਕਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਧਾਰਿਤਾ ਪੁਰਵਿਸ਼ ਮਲਕਨ, ਭਾਸਕਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪਾ ਗੋਰਾਸੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵੀ. ਮਲਕਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੇਸਲ ਵਾਹੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਸ਼ਾਖਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹੇਮੰਤਿਕਾ ਵਾਹੀ, ਮਮਤਾ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਵੀਨ ਸਿਨਹਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 376(2)(ਐਫ) ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ, 5,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਡਿਫਾਲਟ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

2. 9 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਪੀਡਬਲਯੂ-2, ਦਾ 20.02.2004 ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ, ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਪਤਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਜਸੀਬੇਨ ਵੀ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅੰਬਾਬੇਨ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਡਾ. ਮੇਘਨਾ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਮਹਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲਾ ਹਾਈਮਨ ਦੇ ਫਟਣ, ਤਾਜ਼ਾ ਖੂਨ ਵਗਣ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ 1.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੋਂ 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਸੱਟ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧੀਰੂਭਾਈ ਮੂਲੂਭਾਈ ਦੇਸਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ (ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ.) ਪੀਡਬਲਯੂ-11, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਕਾਂਤੀਲਾਲ ਰਾਠੌੜ ਦੁਆਰਾ 22.02.2004 ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਸੀ। ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ.ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ -38, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, 31.08.2004 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਡੌਕ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੀਡਬਲਯੂ-12 ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬਚੂਭਾਈ ਪੀ. ਕਲਸਾਰੀਆ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲਾ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀਰਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਸੇਰੋਲੋਜੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹ ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ.ਪਛਾਣ ਪੀਡਬਲਯੂ-11 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੇਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ।

4. ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ.ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪਰਾਧੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, (2016) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 265 ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2014) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ., 133 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੇਖ ਸਿੰਥਾ ਮਧਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੀਰੋਲੋਜੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, ਏ ਆਈ ਆਰ 1951 ਐਸ.ਸੀ. 441 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬਚਾਅ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੇਰੋਲੈਜੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਅਸਥਿਰ ਸੀ।

5. ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲਾ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੀਰਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ 2, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ, ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।

6. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਘੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਨੁਵਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-9, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੀਡਬਲਯੂ-12 ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਿਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 161, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਏ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਾਏ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਨੂੰ 22.02.2004 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-38, ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਛਾਪ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-11 ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਨੂੰ ਕੋਈ ਠੋਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਡੌਕ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿ ਡੌਕ ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ.ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਸਾਰਥਕਤਾ ਮੰਨੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਚਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2014) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133 ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"16.... ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਦਾ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵਿਸ਼ਵੇਸ਼ਵਰਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

11. ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜਾਂ ਤਾਂ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ, ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

8. ਵਕੀਲ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਗਰੀਬ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ, ਮਨਾਉਣ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹੋਏ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਜੀਵ ਨੰਦਾ, 2012 (8) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 450 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"101.....ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਦਬਾਅ, ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 193 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਘੱਟ ਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

9. ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਚ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤ। ਨਾ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਬੇਤੁਕੇ ਦਾ ਥੀਏਟਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹਬੀਬੁੱਲਾ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (2006) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 374 ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 34 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ.ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ, ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

10. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਉਪਲਬਧ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਇਕਬਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, 2015 (6) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 623 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"15. ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇੱਕ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਡਾਕੂਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ

ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀ ਸਬੂਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਜੋੜਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਕੈਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਹਥਿਆਰ।"

11. ਟੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਵੀਰਜ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੋਨੀ ਸਮੀਅਰ ਅਤੇ ਯੋਨੀ ਸਵੈਬ ਨੇ ਵੀ ਵੀਰਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਨੇੜਲਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੇਰੋਲੋਜਿਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਰਾਏ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸੀਰੋਲੋਜੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਰੋਲੋਜੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2015) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 496 ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"32....ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਸਫਲਤਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਝੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਇੱਕ-ਪਾਸੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸਦੇ ਕਈ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

33. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਪੀ -12) 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀਦੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਭੁੱਲ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਏ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ

ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।"

13. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 344 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਇਹ ਘਟਨਾ 14 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।

14. ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਦੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ|

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ